

Voorganger: Bert de Wit

*Lezing uit het Oude Testament: LOOF NU, MIJN ZIEL, DE HERE
Psalm 103*

(Zingen:)

1 Loof nu, mijn ziel, de Here, / loof, al wat in mij is, zijn naam!
Vergeet niet, hoeveel keren / de Here u heeft welgedaan.
Hij wil uw schuld vergeven, / u redden van de dood,
gij zijt met heel uw leven / geborgen in zijn schoot.
De Heer vernieuwt uw krachten als van een adelaar,
Hij maakt wie Hem verwachten al zijn beloften waar.

(Lied 103a: 1)

(Lezen:)

⁶De HEER doet wat rechtvaardig is,
Hij verschaft recht aan de verdrukten.
⁷Hij maakte aan Mozes zijn wegen bekend,
aan het volk van Israël zijn daden.
⁸Liefdevol en genadig is de HEER,
Hij blijft geduldig en groot is zijn trouw.
⁹Niet eindeloos blijft Hij twisten,
niet eeuwig duurt zijn toorn.
¹⁰Hij straft ons niet naar onze zonden,
Hij vergeldt ons niet naar onze schuld.
¹¹Zoals de hoge hemel de aarde overspant,
zo welft zich zijn trouw over wie Hem vrezen.
¹²Zo ver als het oosten is van het westen,
zo ver heeft Hij onze zonden van ons verwijderd.

(Psalm 103:6-12 NBV21)

(Orgelspel door Jan van Dijk:)

'Nun lob mein Seel, den Herren' (D. Buxtehude, 2 variaties)

(Tijdens orgelspel op de beamer:)

3 De Heer is als een vader, / die voor zijn kinderen 't beste wil;
wie Hem vertrouwend naderen, / die geeft Hij rust, die maakt Hij stil.
Hij immers kent ons broze / bestaan, want stof zijn wij,-
een teer geluk, als rozen / zo schoon, zo snel voorbij;
als gras zijn wij, als blaren,- wanneer de najaarswind
door 's levens boom komt varen, wie is er die ze vindt?

4 Maar 't rijk van Gods genade / staat vast en blijft in eeuwigheid.
Zijn trouw komt hun te stade, / die Hem getrouw zijn toegewijd.
Gij engelen, sterke helden, / die doet zijn heilig woord,
nooit moede ons te melden / al wat gij van Hem hoort,-
loof Hem, - gij zult Hem geven de lof van 't gans heelal;
en gij mijn ziel, mijn leven, loof gij Hem bovenal!

Lezing uit het Nieuwe Testament: Romeinen 8:31-39

Gemeente van onze Heer, Jezus Christus – thuis en hier in de kerk,

‘Nichts soll uns scheiden von der Liebe Gottes.’

Bij Jan en Janny van Dijk hangt aan de muur achter de piano een mooi beschilderd bord waarop dit geschreven staat. Dat bord heeft Jan gekregen toen hij 25 jaar dirigent was van het Open Hofkoor in Rotterdam-Pendrecht, op 1 mei 2005.

‘Nichts soll uns scheiden...’ – waarom in het Duits? Nou, dat laat zich raden: het is de titel van een cantate van Dietrich Buxtehude. ‘Nichts, nichts, nichts, nichts, nichts soll uns scheiden...’ Zo kwamen we op het thema van deze dienst: ‘Niets kan ons scheiden van de liefde van God’.

Het is een mooi thema voor een dienst waarin afscheid wordt genomen. Vanwege dat woord ‘scheiden’. Het wonderlijke is dat deze tekst uit Romeinen 8 vaak wordt gelezen zowel in rouwdiensten als in trouwdiensten.

Deze dienst is geen van beide, gelukkig. Maar toch zijn er overeenkomsten met beide.

In een rouwdienst gaat het om het afscheid van een gestorvene. Dan reikt deze tekst iets aan wat blijvend is. Iets wat geliefden blijvend met elkaar verbindt. Namelijk, de liefde van God. Dat is een troostrijke gedachte.

In een trouwdienst ligt dat net even anders. Dan denken de geliefden nog niet aan afscheid nemen. Hoewel ze er wel aan worden herinnerd, als de vraag wordt gesteld of ze elkaar trouw willen zijn – ‘tot de dood u scheidt’. Tegenwoordig wordt dat vaak veranderd in: ‘Zolang jullie beiden leven’. Maar dat komt op hetzelfde neer.

Als mensen in een kerkdienst elkaar trouw beloven en om een zegen vragen over hun huwelijk, dan spreekt daaruit een besef van onzekerheid. Je weet niet hoe het leven zal verlopen. Je weet niet wie jij morgen zal zijn. En al helemaal niet wat die ander zal doen. Dan reikt Paulus in Romeinen 8 iets aan wat zekerheid biedt: ‘Ik ben er zeker van, ik ben er van overtuigd...’ zegt hij. Namelijk, dat wat er ook gebeuren mag in jullie beider leven – niets jullie kan scheiden van de liefde van God.

Wat heb je nodig als je afscheid neemt als cantor van een wijkgemeente?

Ik denk hetzelfde als wanneer je afscheid neemt als predikant van een wijkgemeente. Dat staat mij over ruim twee maanden te wachten, dus ik kan vandaag vast oefenen.

Er zijn overeenkomsten met rouwdiensten en trouwdiensten. Als je afscheid neemt van een functie, een periode, een gemeenschap – dan brengt dat onzekerheid met zich mee. Wat gaat er gebeuren nu wij elkaar loslaten? Als er een einde komt aan deze tijd van mijn leven? Je wist wie je was in je oude vertrouwde omgeving, maar je weet niet wie je straks zult zijn. Die onzekerheid. En het doet ook verdriet. Dat mag ook gezegd worden. Zeker als je weet dat je elkaar niet meer zo vaak zult zien. Of dat je niet meer zo intensief met elkaar zult omgaan. Het herinnert er aan dat het leven voorbij gaat. ‘Afscheid nemen is een beetje sterven’, zeggen de Fransen. Dan kan een beetje troost geen kwaad. En een stukje zekerheid komt ook van pas.

‘Niets kan ons scheiden van de liefde van God.’ Dat klinkt dan goed.

Een mooie tekst om aan de muur te hangen. En om elkaar voor te houden op cruciale momenten in het leven. De vraag is wel of het waar is. En hoe je dat kunt weten?

Is het niet een bezweringsformule? Een spreuk om je onzekerheid en angst onder controle te houden? Is het niet een doodoener? Waarmee je reële vragen afkapt voor ze gesteld kunnen worden?

Is het waar dat niets ons kan scheiden van de liefde van God?

Nog erger: Is God wel liefde?

Het is belangrijk te weten, dat Paulus deze woorden schreef aan het einde van een aantal hoofdstukken in zijn brief aan de Romeinen, waarin hij zoekt naar zekerheid van het geloof. Het uitgangspunt is voor Paulus ónzekerheid.

Wij weten niet zo zeker dat God ons liefheeft. Althans, daar kunnen we niet zomaar van uit gaan. Want wij zijn als mensen van God vervreemd. Wij staan met onze rug naar God toe. Dat blijkt uit de liefdeloze manier waarop we met elkaar omgaan. En aan alle ellende die ons overkomt, die we – volgens Paulus – aan onszelf te danken hebben.

Paulus heeft al die ellende aan den lijve ondervonden. Hij is gemarteld, gezeseld, gestenigd, vervolgd, hij heeft jarenlang in kerkers opgesloten gezeten, hij heeft schipbreuk en honger geleden, ze hebben hem willen vermoorden – hij had al tien keer dood kunnen zijn.

Paulus had geen poot om op te staan: hij had geen beveiliging, geen kapitaal op de bank, geen macht en geen invloed. En toch kan hij die hoofdstukken uit zijn brief afsluiten met de conclusie:

‘Ik ben ervan overtuigd dat dood noch leven, engelen noch machten noch krachten, heden noch toekomst, hoogte noch diepte, of wat er ook maar in de schepping is, ons zal kunnen scheiden van de liefde van God...’

Wat brengt hem dan tot die overtuiging? Dat voegt hij er tot slot aan toe: ‘...de liefde van God, die Hij ons bewezen heeft in Christus Jezus, onze Heer’. Het is bewezen!

Het bewijs is te vinden in Jezus Christus, zegt Paulus. Als je die leert kennen, dan weet je dat God liefde is. En dat jij een door God geliefd mens bent. En als je dat eenmaal weet, kom je er nooit meer van af.

Wij zijn gewend om bij ‘bewijs’ te denken aan wiskunde, of aan proefondervindelijk bewijs, óf aan een juridisch bewijs van schuld of onschuld. Die bewijzen zijn min of meer objectief. Het zijn geen meningen, ze gelden voor iedereen. Een wetenschappelijk bewijs moet iedereen kunnen overtuigen. Alleen wappies geloven er niet in.

Dat laat tegelijk zien hoe beperkt deze bewijzen zijn. Want die zogenaamde ‘wappies’ zijn op zoek naar iets anders dan wetenschappelijk bewijs. Zij zoeken net als iedereen naar zekerheid. Maar wat zij vooral verlangen is iemand die zij kunnen vertrouwen.

Om iemand te kunnen vertrouwen heb je niet direct wetenschappelijk bewijs nodig. Wat je nodig hebt om iemand te kunnen vertrouwen is vooral, dat die iemand jou ziet, dat die aandacht aan jou schenkt en jou het gevoel geeft dat die jou begrijpt. Juist daarin schieten wetenschappers en politici nogal eens tekort.

Op die manier acht Paulus de liefde van God ‘bewezen’ in Christus Jezus, onze Heer.

Je hoeft het dus niet van Paulus zelf aan te nemen. Hij beroept zich niet op eigen gezag. Dat is een sterk punt in zijn verhaal. Je hoeft niet te geloven omdat hij het zegt. Omdat hij er zo van overtuigd is. Het bewijs van Gods liefde heeft hij gevonden in Jezus.

In die man die niemand kwaad deed en die alle ellende van de wereld over zich heen heeft gekregen. Die net als Paulus is gezeseld, geslagen en bespot. Alleen bij hem is het wel gelukt om hem te vermoorden. Ze hebben hem aan het kruis genageld.

Terwijl je van Jezus niet kunt zeggen dat hij dat aan zichzelf heeft te danken. Jezus moest er aan geloven omdat de mensen van God los waren. En omdat hij dat geduldig heeft ondergaan, uit liefde – uit liefde voor de mensen en voor God – dáárom is Jezus het bewijs dat God liefde is.

Maar hoe kun je daar nou zéker van zijn? Hoe kan ik wéten dat God ook voor mij liefde is?

Wat heb ik daarvoor nodig?

Wij zoeken vaak naar die zekerheid buiten onszelf, in één of ander objectief bewijs. Misschien moeten we daarmee ophouden. Deze bestaanszekerheid – want dat is het – mogen we als een gegeven aanvaarden, of als een geschenk ontvangen. We zijn verzekerd van Gods liefde.

We hoeven niet eerst aan voorwaarden te voldoen, of iets te presteren of te bewijzen. Wij zijn verzekerd van Gods liefde. God hééft ons lief – heeft jóu lief, heeft míj lief. In Jezus heeft God bewezen, dat Hij alles voor ons over heeft.

Misschien moeten we dus eerst bij onszelf te rade gaan en de weg naar binnen gaan, om te ontdekken dat wij geliefd zijn.

We zijn begonnen met Psalm 103: ‘Loof nu, mijn ziel, de Here’. ‘Prijs de HEER, mijn ziel!’

Mijn ziel wordt opgeroepen om de Heer te loven. Ik zeg tegen mijn ziel: ‘Prijs de Heer!’

Wij kennen allemaal die woorden. Je kunt je hele leven die woorden zo zingen, zonder te zien hoe wonderlijk dit is! Wat gebeurt hier nou?

Ik roep mijn ziel op om God te loven. De lofprijzing zit al in mijn ziel. Om de Heer te loven moet ik de lofprijzing wakker roepen in mijzelf. In mijn ziel – wat dat ook is - sluimert de lofzang voor de Heer. Hoe zou die daar terecht zijn gekomen?

Kan die lofzang in mijn ziel iets anders zijn, dan het antwoord op, de resonantie, op de liefde van God? In mijn ziel weet ik dat God mij liefheeft. Dat is het innerlijke weten.

Juist als het leven niet rijmt met Gods liefde – de doorns aan de roos – juist als het koninkrijk van vrede en recht ver te zoeken is – juist dan herinnert mijn ziel mij aan de liefde. Juist dan houdt die innerlijke lofzang ons gaande en zingen wij ons de zekerheid te binnen, dat niets, niets, niets, niets, niets ons kan scheiden van de liefde van Christus. Amen.